

גאולה כהן: אני כן הייתי מוכנה לקבל, למרות שחשבתי שזה לא טוב.
מאיר פעיל: את היית נגד החלוקה, והם היו בדיוק כמות.

גאולה כהן: אני הייתי נגד, אבל קיבלתי.
רב שילנסקי: למה לא הקימו מדינה במשך כל הזמן שירדן היתה השלטת?

תופיק טובי: אני אענה לך, חבר הכנסת שילנסקי: לא קמה מדינה פלסטינית בגדה המערבית וברצועה, מפני שממשלת ישראל וממשלת ירדן חברו בזמנו יחד נגד הקמתה של מדינה פלסטינית. ממשלת ישראל איימה בפעולה צבאית נגד מדינה פלסטינית. זאת היא התשובה האמיתית לשאלתך.

רב שילנסקי: חבר הכנסת אבנרי, אפשר לשאול אותך שאלה בשקט ובנימוס?
היו"ר אברמוביץ: חברת הכנסת גאולה כהן, אני קראתי אותך לסדר.

אורי אבנרי: רג רגע, חבר הכנסת שילנסקי, אדוני היושב ראש, אני הכנתי דברים התואמים בדיוק את הזמן העומד לרשותי. אני מוכן, ואפילו מעוניין, להשיב לכל השאלות, בתנאי שהיושב ראש יוסיף לי זמן בסיום דברי. **היו"ר אברמוביץ:** הוא לא.
גאולה כהן: הדיון הזה הוא רציני, ואני מתייחסת אליו ברצינות.

היו"ר אברמוביץ: חברת הכנסת גאולה כהן, אני קורא אותך לסדר. אני קורא אותך לסדר.

רב שילנסקי: חבר הכנסת אבנרי, מה היא תשובתך ש"ך? למה לא הקימו מדינה פלסטינית בזמן ירדן?

היו"ר אברמוביץ: הוא לא חייב לענות לך.
גאולה כהן: הוא לא חייב לענות לך, אבל הוא חייב לענות לעצמו. הוא לא יכול לעשות לו חיים קלים.

תופיק טובי: הרי אמרתי לך, חבר הכנסת שילנסקי — ממשלת ירדן היתה נגד העם הערבי הפלסטיני.

רב שילנסקי: אני שאלתי את חבר הכנסת אורי אבנרי, לא אותך, חבר הכנסת טובי. הרי יהודה ושומרון ועזה היו בידי הערבים. אם זה כל כך טוב וצודק להקיל מדינה פלסטינית, למה הם לא הקימו? למה ירדן לא נתנה להם להקים?

אורי אבנרי: מכיוון ששאלת, וחזרת ושאלת בעקב שנות, אני אתן לך את התשובה ההיסטורית המדויקת: ממשלת ישראל דאגה, הכריזה רשמית שכל שינוי בסטטוס בממלכת ירדן ייחשב כהפרת שביתת הנשק, ומדינת ישראל תראה עצמה חופשית לאחוז בכל האמצעים, זאת אומרת לפלוש לירדן. בכך הבטיחה מדינת ישראל את קיומה של ממלכת ירדן עד יוני 1967.

רב שילנסקי: ומה עם יתר המדינות? האם זו התשובה? למה לא הכירו בצורך להקים מדינה פלסטינית?

היו"ר אברמוביץ: הוא לא חייב לענות על כל השאלות.

אורי אבנרי: אדוני היושב ראש, קומץ אנשים, ואני ביניהם, הזהירו עוד בראשית שנות ה-50 כי אשלייה גמורה היא לחשוב שהעם הפלסטיני נעלם מהמפה.

כבר ב-1953 הבעתי את דעתי, כי האינטרס ארוך הטווח של ישראל מחייב את הקמתה של מדינה פלסטינית עצמאית בגדה וברצועה, תוך פירוק ממלכת ירדן. אולם כל ממשלות ישראל וכל מפלגותיה היו בטוחות שהפלסטינים נעלמו.

רוח אביו של האמלט

אך כמו רוח אביו של האמלט, המשיכה רוחו של העם הפלסטיני להלך במרחב. היא גרמה למילחמות, יצרה משברים ללא ספור. היא קרמה עור וגידים במוסדות ובאירגונים, שהלכו והתעצמו בהתמדה.

כיום קיים קונצנזוס עולמי על כך שלא יתכן פיתרון כולל ושלוש בר-קיימא במרחב, אלא אם תיפתר הבעייה הפלסטינית. קונצנזוס זה משתרע מקארטר עד ברז'נייב, מסאדאת עד תשע מדינות השוק האירופי, והוא כולל את מרבית ידידיה של ישראל בעולם וחלק ניכר של העם היהודי.

אף מור מנחם בגין עצמו חתם בקמפיין ויזירי על הסכם מינסג'ר, אשר הנוסח האנגלי שלו — שהוא הנוסח המקורי והמחייב — מכור בקיומו של "העם הפלסטיני" ובקיום "זכויותיו הלגיטימיות וצרכיו הצורקים".

ובמקור: The legitimate rights of the Palestinian People and their just requirements.

אדוני היושב ראש, אני מציע לכנסת להתמודד פנים אל פנים עם בעייה זאת, לשקול ככובד ראש את הסיכויים והסיכונים הכרוכים בה.

במרוצת השנים נוצר מסביב לבעייה זו ערפל סמיך של יצרנים ופחדים, מיתוסים ואגדות, שלא איפשר דיון רצינונאלי. שורה ארוכה של מעשי-זוועה, יצרה מישקע עמוק של שינאה, שיגרות-התעמולה כפו את עצמן על התועמלנים עצמם, וסיסמות נלהבות תפסו את מקומה של המחשבה הקרה.

אני מציע לנכנסת לעשות מאמץ מודע להחזיק מסבך הרגשות, ולקיים במדיאה דיון ענייני, מעשי ואחראי על נושא זה.

לשימחתי, הודיע ראש-הממשלה, מר בגין, בתשובה לקריאת-ביניים שלי באחד הדיונים, כי יהמוך בהצעה זו — אף כי דיעותיו בעניין זה שונות, כמובן, מדיעותי, כחוק מערב ממזרח. אולם מאחרת את כולנו הדאגה לעתידה ולשלומה של מדינת ישראל, דאגה זו צריכה להרדיק את גישתנו גם בנושא חיוני זה.

חמש שאלות יסוד

לא אקדים את הוויכוח הממצה שיהיה — כפי שאני מקווה — על סמך הבטחתו של ראש-הממשלה מר בגין,

בכנסת. אסתפק בכך שאציין היום, לפני הכנסת, כמה מן המרכיבים העיקריים של הנושא, שעליהם יש למקד את הוויכוח.

שאלה ראשונה: האם קיים עם פלסטיני?
מאיר כהן: לא, לא קיים. מעולם לא היה ואיננו. יש ערבים שנוגדו בארץ-ישראל.

אורי אבנרי: לדעתי, התשובה על כך היא פשוטה בתכלית. ביותר ליתור: כאשר מיליוני בני-אדם מאמינים שהם עם ומתנהגים בהתאם לכך, בטוב וברע — הרי הם עם.

כך דימד אותנו האיש, שדיוקנו נשקף כאן*, שפתח את מפעו אל תוך ההיסטוריה במילים: "WIR SIND EIN VOLK" — הרינו עם!

החלטה עצמית זו חשובה לאין-שיעור מכל דיפלומה בינלאומית. אך העם הפלסטיני זכה גם בכך: לא זה בלבד שאין איש מפקפק בעובדת היותו עם ככל העמים, אלא שמישפחת-העמים הכירה בכך גם בהחלטה של 1947, שנתקבלה עליידי ישראל, וגם בשנים האחרונות. אין עוד איש נאור בעולם המפקפק בעובדה יסודית זו.

קיים עם פלסטיני, הוויכוח על כך הסתיים. ראש-הממשלה, מר מנחם בגין, חתם על כך באנגלית.

שאלה שנייה: כאשר קיים עם, מה הן זכויותיו הלגיטימיות?

ברבע האחרון של המאה ה-20, הדבר ברור ומוסכם על הכל. לכל עם הזכות להגדרה עצמית ולחירות לאומית. זוהי זכות טבעית, המוקנית מכוח הרוח של התקופה, שאינה ניתנת לעירעור ושאינה תלויה בדבר. מכוח הזכות הזאת הרמנו, אנו, את נשקנו למען עצמאות ישראל, ואכן זכינו בה.

לכל עם עומדת גם זכות לגיטימית שנייה: להקים בעצמו את הנהגתו הלאומית.

הנהגה שהרוב המכריע של העם מכיר בה ומקבל את מרותה, היא נציגתו המוסמכת. יכול אדם לתעב את שיטותיה, לפסול את עמדותיה — אך אין הדבר משנה

ביחסים הדוקים עם ישראל, תשרת את ביטחון ישראל יותר משכנה ירדנית, שבה תהיה קיימת התמרדות מתמדת של הרוב הפלסטיני נגד המיעוט העבר-ירדני, ושכסופו של דבר ישתלט בה מישטר פלסטיני רדיקאלי.

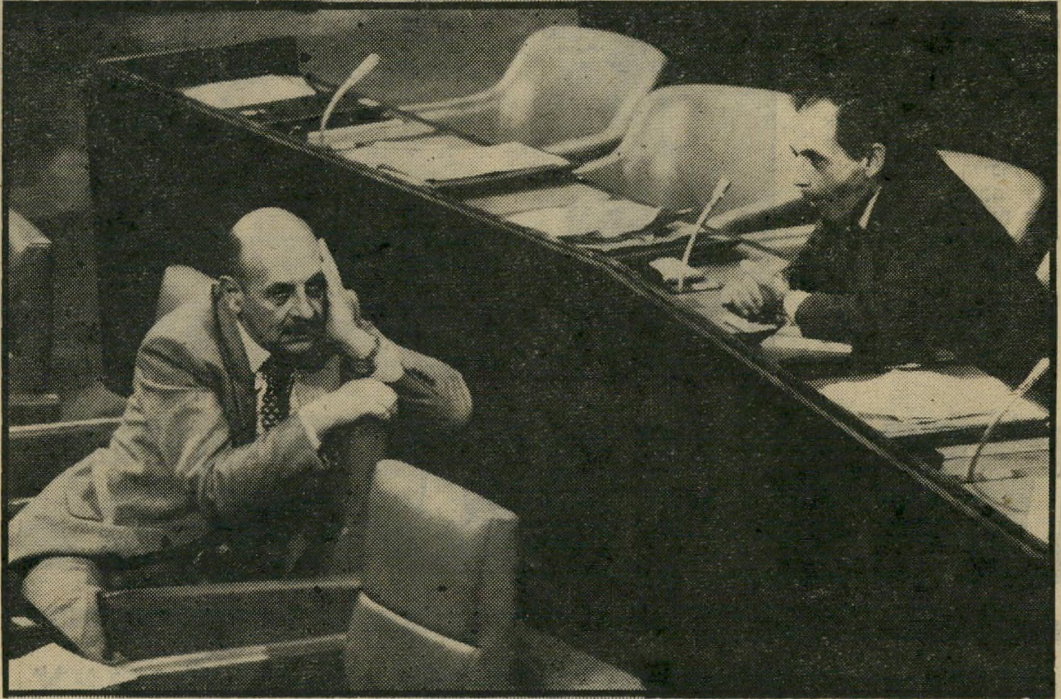
כמה מן המוחות האיסטרטגיים המכריקים ביותר בישראל הביעו את דעתם, בפומבי או בשיוחח פרטיות, כי מדינה פלסטינית, בעלת יבדות מוגבלת, הקשורה בהסדר-ביטחון עם ישראל, עדיפה על פני שכנה ירדנית, שתשי לבט על שטח הרבה יותר גדול, ושהייה לה גבול משותף עם עיראק, סוריה וסעודיה, עם כל הסכנות הכרוכות בכך.

אגב, נערך מישאל מדעי בין כל האזרחים של ישראל הנושאים בתואר אלוף-מישנה-במילואים, ונמצא ש-52% מהם דוגלים בהגדרה עצמית פלסטינית בכל תנאי, ועוד 12% בתנאים מסויימים. ביחד — רוב של שני-שלישים בקרב אלופי-המישנה של צה"ל, תומך ברעיון הקמת מדינה פלסטינית.

אמנון לין: מי ערך את המחקר הזה?
אורי אבנרי: אראה לך זאת אחר כך. הוא מונח כאן לפני. זהו מחקר מדעי מעמיק.*

רק הפלסטינים עצמם יכולים להחליט מה יהיה יחסם לירדן. כל החלטה על כך, שתתקבל עליידי זולתם לא תחזיק מעמד ולא יהיה לה ערך. ייתכן קשר הדדי, ייתכן סיפוח עבר-הירדן לפלסטין, תיתכן אף קונפדרציה משורשת — של ישראל, לפלסטין וירדן — לפי הדגם של שלוש מדינות בבלוכס**. אך אלה הן אפשרויות לעתיד. **שאלה חמישית: האם ייתכן שיום-אמת בין ישראל ומדינה פלסטינית כזאת? האם שני הדיירים יסתפקו בהסדר זה לצמיתות?**

מדינה פלסטינית לא תוכל לקום בלי הסכמת ישראל, ובלי שלום רשמי בין שני העמים. שלום זה יכיל, כמובן, את כל היסודות — הפוליטיים, הצבאיים, הכלכליים והרעיוניים — שיבטיחו כי הסטטוס-קו החדש לא יופר,

ח"כ הידד (ובגן-ראש-הממשלה ידד) ו...
זו, הבטחה ראשונה שראש-הממשלה לא מקיים?

וכי שום כוח זר לא יחדור אל מערב-הירדן. העליונות הצבאית הכבירה של צה"ל, על פני כל הצבאות בעולם הערבי גם יחד, היא הערובה הסופית לכך. האם מוכנים הפלסטינים לשלום המבוסס על דו-קיום של שתי המדינות, זו לצד זו? יש על כך הערכות שונות, וכל ויכוח על כך הוא לגיטימי.

אשר לי, התמסרתי ללימוד הבעה הזאת במשך שנים רבות, שבהן אני מקיים מגעים רצופים עם גורמים בכירים באש"ף, מנחה את המציאות הפלסטינית המשתנה ועומד על מגמותיה.

אני מעז לטעון שאין בבית הזה אדם המצוי בסוגיה זו יותר ממני.

שמואל טולידאנו: כמותך יש?
אורי אבנרי: יתכן שיש. בחרתי את המלים בקפ"י.

דה: אין יותר ממני.

הריני משוכנע כי אחרי שלושה דורות של התנגדות טוטאלית, מעשית ורעיונית, לרעיון העצמאות היהודית בארץ, מוכן עתה רובו המכריע של העם הפלסטיני, בארץ ובפזורה, והרוב המכריע בהנהגת אש"ף, לקבל פיתרון זה כפיתרון-קבע מעשי.

אניני מבקש מאיש לפמוך על ההערכות שדי, יש גם הערכות אחרות. אך אני טוען שדעוכם לא נרע את התשובה המוסמכת, אלא אחרי משא-ומתן ישיר וממושך, שבו יועמדו הדברים במיבחן ממשי.

* פורסם עליידי יורם פרי בגליון מדינה, מימשל ויחסים בינלאומיים, סתו 1974.

** בלגיה, הולנד ולוקסמבורג, הקשרות ביניהן במעין קונפדרציה תכליתית.

את העובדה שזוהי הנהגה שעמיה יש לשאת ולתת, ובין השאר, להביא לשינוי השיטות ולגיבוש עמדות חיוביות, אין שמץ של ספק בכך שאירגון-השיחור הפלסטיני הוא הנהגה כזאת. הוא הוכר כנציג הביעדי של העם הפלסטיני על-ידי הפיסגה הערבית, האו"ם וכל האירגונים הבינלאומיים העיקריים.

חשוב יותר: אין גוף אחד אחר בארץ ובע"ר דם כולו, המתיימר לייצג את העם הפלסטיני.

כל נציגי-הציבור שנבחרו בגדה המערבית וברצועת עזה, תחת השלטון הצבאי הישראלי, מכירים בו ככתנב הגתם. נוצר מצב פרדוקסאלי, שמדינות רבות יותר מקיימות כיום יחסים עם אש"ף מאשר עם ישראל.

שאלה שלישית: האם רוצה העם הפלסטיני במדינה משד?

רק הוא עצמו יכול ורשאי להשיב על כך, אך מי שמצוי בענייניו יודע, שהרוב העצום של העם הפלסטיני — ואני מעז לומר: רוב של 99.9 אחוזים — רוצה כיום בעצמאות לאומית במדינה עצמאית.

שאלה רביעית: האם הקמת מדינה פלסטינית נית בגדה וברצועה עדיפה, מבחינת האינטרס הישראלי, על מפירת השטח לירדן?

מי שדוגל בארץ-ישראל השלמה, כמו ראש-הממשלה מר מנחם בגין, פטור מלהשיב על שאלה זו. אך מי שאינו רוצה ב-2.2 מיליון ערבים בישראל — כפי שיש כיום — מי שחפץ במדינה יהודית דמוקרטית, מי שמבין כי לא יהיה שלום בלי החזרת שטחים אלה — שאלה זו חשובה לו.

אני משוכנע כי מדינה פלסטינית עצמאית, הקשורה

* בנימין זאב הרצל, שדיוקנו הוא התמונה היחידה באולס המליאה. הפסוק מופיע במבוא לספר מדינת היהודים.